

KRIGEN OG BRÆNDTORVSPØRSMAALET

I aarenes løp har vi gjentagne ganger fremholdt hvor avhengig vort land er av utlandet m. h. t. brændsel til husbehov, fabrikker, jernbaner og dampskibe.

I en avhandling om myrsaken, trykt som bilag 4 til Stortingsproposition nr. 1 hovedpost VII 1903—1904 har Det Norske Myrselskaps sekretær uttalt følgende, som vi her gjengir:

»I tilfælde av en eventuel krig og en blokade av vore kyster vil vi bli nødt til at hugge ned vore skoger til brændsel, dersom vi ikke paa forhaand har faat en større brændtorvindustri, idet rationel torvdrift almindeligvis kræver flere aar til forberedende arbeider og kan saaledes ikke sættes igang i en fart.

Selv under en eventuel krig mellem andre europæiske land, og hvor vi optræder nøitralt, kan vi risikere at faa vor kulturførsel avstengt«.

Siden den tid er der vistnok anlagt flere brændtorvfabrikker rundt om i landet, men disses samlede produktion beløper sig iaar kun til knapt 15 000 tons tør brændtorv, hvilket i forhold til vort lands brændselbehov kun er som en draape i havet. Det kvantum som forefindes er imidlertid av god kvalitet, da tørkeforholdene i sommer har været særlig gunstige. Av 34 brændtorvfabrikker er der kun 8, hvorav 5 søndenfjelds og 3 nordenfjelds, som har torv tilsalgs. De øvrige er enten almeningsanlæg eller andelsanlæg. Enkelte brændtorvfabrikker har ikke været igang iaar.

Hadde vi nu hat en fremgangsmaate til utvinding av torvbrændsel direkte fra myrene uten lufttørkning, behøvet vi ikke frygte nogen brændselnød; men »torvproblemet« er endnu ikke løst og blir vel ogsaa paa grund av krigen sat adskillig tilbake, fordi det er i de store kulturlande, hvor krigens rædsler nu raser, at der har været arbeidet mest intenst, og det kan befryktes, at aarlange erfaringer nu gaar tilspilde.

I *England* har »Wet Carbonizing Ltd.« efter hvad der opplyses, ført vaatforkulningsproblemet frem til en løsning av de tekniske vanskeligheter. Tilbake staar i praksis at vise metodens økonomiske berettigelse. Et andet engelsk selskap »The International Nitrogen and Power Co. Ltd.« mener ogsaa at ha overvundet alle vanskeligheter. Av adskillig interesse er »Del Monte« processen, en tørdestillation av torv hvorved utvindes petroleum, ifølge de foreliggende opgaver gjennemsnitlig 150 liter pr. ton torv. Frankes vaatpresningsmetode skal ogsaa med held være forsøkt i England.

I *Tyskland* har »Deutsche Mondgas und Nebenprodukten-Gesellschaft m. b. H.« kunnet fremvise lovende resultater fra anlægget ved Schweger Moor. Likeledes den preussiske stats store elektriske kraftstation paa Auricher Moor. »Nasspres-Gesellschaft m. b. H.«, Wiesbaden, har paa den Baltiske Utstilling i Malmø demonstrert vaatpresning av torv.

I *Rusland*, hvor interessen for torvindustrien er meget stor, er der anlagt en elektrisk kraftstation, hittil den største i verden, i nærheten av Moskva paa en myr med et areal av 25 000 maal. En av selskaps ingenjører besøkte i sommer torvbruksavdelingen paa Norges Jubilæumsutstilling. I St. Petersburg er der dannet et selskap for utnyttelse av baron Traubenbergs torvutvindingsmetode, hvorved lufttørkning ialfald delvis bortfalder.

Naar verdenskrigen er over, naar menneskeheten atter kan ta fat paa løsnings av de mange kulturopgaver, kanskje der ogsaa oprinder en ny æra for torvindustrien og myrkulturen.

Imidlertid bør vi fortsatte med at faa istand mindre og midlertsstore brændtorvanlæg rundt om i landet. Aarlange erfaringer har vist, at de fordelagtigste er almenings-, andels- og bygdeanlæg inde i landet, som ikke er beregnet paa salg, men kun paa forhandling av torven paa stedet til selvkostende. Brændtorvanlæg, som sælger torv, kan vistnok i øieblikket opnaa gode priser, men er altid avhengig av konjunkturerne og skal man transportere torven længere strækninger og betale salgsprovisjon, blir den snart for dyr i bruk. Dertil kommer at torven let ødelægges ved omlastninger under transporten.

KRIGEN OG MYRDRYKNINGEN

STATENS ARBEIDSLEDIGHETSKOMITÉ har rettet en henvendelse til regjeringen, hvori den fremholder, at arbeidsledighet paa grund av krigsforholdene i Europa maa forutsættes utover høsten og vinteren og videre fremover at kunne faa et saa betydelig omfang, at det blir nødvendig for det offentlige at træde støttende til, først og fremst ved igangssettelse av arbeidsvirksomhet i størst mulig utstrækning.

Komiteen anser det i høi grad ønskelig at mest mulig av den efterhaanden ledige arbeidskraft blir anvendt til opdyrking av udyrket jord og til *myr dyrkning*, hvorved ogsaa landets evne til at brødføde befolkningen vil styrkes. Komiteen henstiller derfor til regjeringens overveieelse, hvad der yderligere kan gjøres fra det offentliges side til dette arbeides fremme, spesielt gjennom økede dyrkningsbidrag paa saa lempelige og billige vilkaar som mulig.

Jorddyrkningsfondet er besluttet øket med 1 mill. kr.

Paa Det Norske Myrselskaps Forsøksstation paa Mæresmyren vil opdyrkningsarbeidet bli fortsat i den utstrækning myrselskaps midler tillater.

Ogsaa paa Myr dyrkningsfondets eiendommer i Nærø arbeides der videre, men fondets kontantbeholdning er nu saa liten, at der vanskelig kan utrettes meget i den nærmeste fremtid.
